

บทที่ 4

การอภิปรายผลการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้ศึกษาพฤติกรรมการให้มุมมองตามแนวทฤษฎีการกระทำด้วยเหตุผลของไอเซนและฟิชไบน์ (Ajzen and Fishbein 1980) ทุกประการ ตั้งแต่การวัดทัศนคติ การคล้อยตามกลุ่มอ้างอิง เจตนา และพฤติกรรม ตลอดจนองค์ประกอบที่เป็นพื้นฐานของทัศนคติและการคล้อยตามกลุ่มอ้างอิงซึ่งได้มาจากความเชื่อ เด่นชัดของประชากรที่มีลักษณะใกล้เคียงกลุ่มตัวอย่าง โดยทำการวัดตัวแปรต่าง ๆ อย่างสอดคล้องกัน กล่าวคือ สอดคล้องกันในแง่ของการกระทำ (Action) เป้าหมาย (Target) เวลา (Time) และบริบท (Context) นอกจากนี้ยังทำการวัดพฤติกรรมซึ่งเป็นพฤติกรรมเดี่ยว (Single action) ที่จะสามารถแสดงให้เห็นพฤติกรรมได้ชัดเจนและสังเกตการกระทำได้ง่าย และในการเก็บรวบรวมข้อมูลนั้นผู้วิจัยก็ได้ทำด้วยตนเองโดยตลอดทุกขั้นตอน จะเห็นว่าผู้วิจัยได้ทำงานวิจัยขึ้นนี้อย่างรอบคอบรัดกุมมากที่สุดที่สามารถจะทำได้

ในบทนี้จะได้พิจารณาผลการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้นำมาแล้วในบทที่ 3 ซึ่งจะอภิปรายผลตามลำดับขั้นตอนดังต่อไปนี้

ตอนที่ 1 อภิปรายผลการวิเคราะห์ข้อมูล เกี่ยวกับความสัมพันธ์ของทัศนคติ การคล้อยตามกลุ่มอ้างอิง เจตนาเชิงพฤติกรรม และพฤติกรรมการให้มุมมอง

ตอนที่ 2 อภิปรายผลการวิเคราะห์ความแตกต่างของข้อมูล ความเชื่อที่มีต่อผลของการกระทำ การประเมินผลกระทบ ความเชื่อเกี่ยวกับกลุ่มอ้างอิง และแรงจูงใจที่จะคล้อยตามกลุ่มอ้างอิง

ตอนที่ 1 การอภิปรายผลการวิเคราะห์ข้อมูล เกี่ยวกับความสัมพันธ์ของทัศนคติการคล้อยตามกลุ่มอ้างอิง เจตนาเชิงพฤติกรรม และพฤติกรรมการให้มุมมอง

ผลการวิจัยจากตารางที่ 25 แสดงว่าผลการวัดทัศนคติทางตรง (A_B) และทางอ้อม ($\sum_{i=1}^n b_i e_i$) ในกลุ่มตัวอย่างทั้งหมดมีความสัมพันธ์กันค่อนข้างสูง ($r = .33$)

อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 และการวัดการคล้อยตามกลุ่มอ้างอิงทางตรง (SN) กับทางอ้อม ($\sum_{i=1}^m NB_i Mc_i$) มีความสัมพันธ์กันค่อนข้างสูง ($r = .42$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 และเมื่อแยกวิเคราะห์ตามประสบการณ์ให้นมบุตร และระดับการศึกษา ก็พบว่าตัวแปรทั้งสองคู่ก็ยังคงมีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ เช่น เดียวกัน จึงสอดคล้องกับงานวิจัยต่าง ๆ ที่ได้กล่าวมาในบทที่ 1 และทฤษฎีการกระทำด้วยเหตุผลที่กล่าวว่า ทักษะคิดต่อพฤติกรรมของบุคคล สามารถพยากรณ์ได้จากผลรวมทั้งหมดของผลคูณการประเมินผลของการกระทำแต่ละอย่าง กับความหนักแน่นของความเชื่อ เด่นชัดที่ว่า การแสดงพฤติกรรมนั้นจะนำไปสู่ผลกรรมนั้น (Ajzen and Fishbein 1980 : 67) และการคล้อยตามกลุ่มอ้างอิงของบุคคล สามารถพยากรณ์ได้จากผลรวมทั้งหมดของผลคูณระหว่างความเชื่อ เกี่ยวกับบรรณณะของกลุ่มอ้างอิงกับแรงจูงใจที่จะคล้อยตามกลุ่มอ้างอิง (Ajzen and Fishbein 1980 : 75) จึงเป็นการสนับสนุนสมมติฐานข้อที่ 1 และ 2

สมมติฐานข้อที่ 3 ที่ว่า "ทัศนคติที่มีต่อชนิดของการให้นมบุตร ร่วมกับการคล้อยตามกลุ่มอ้างอิงในชนิดของการให้นมบุตร สามารถทำนายเจตนาเชิงพฤติกรรมในชนิดของการให้นมบุตรได้อย่างมีนัยสำคัญ" จากผลการวิจัยตารางที่ 26 เมื่อวิเคราะห์กลุ่มตัวอย่างรวมทั้งหมด ค่าสหสัมพันธ์พหุคูณ ($R = .34$) แสดงว่าตัวแปรทำนายคือทัศนคติต่อชนิดของการให้นมบุตร และการคล้อยตามกลุ่มอ้างอิงต่อชนิดของการให้นมบุตรสามารถทำนายตัวแปรเกณฑ์คือ เจตนาเชิงพฤติกรรมในชนิดของการให้นมบุตรได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 นั่นคือ องค์ประกอบทัศนคติต่อพฤติกรรมและการคล้อยตามกลุ่มอ้างอิงสามารถอธิบายและทำนายความแปรปรวนของเจตนาเชิงพฤติกรรมในชนิดของการให้นมบุตรได้ร้อยละ 11 และพบว่าองค์ประกอบทัศนคติต่อพฤติกรรมมีบทบาทต่อเจตนาเชิงพฤติกรรมมากกว่าการคล้อยตามกลุ่มอ้างอิง ($W_1 = .28, W_2 = .11$) ผลการวิจัยนี้จึงสนับสนุนสมมติฐานในข้อนี้ และสนับสนุนทฤษฎีการกระทำด้วยเหตุผลที่กล่าวว่า เจตนาเชิงพฤติกรรมสามารถทำนายได้จากองค์ประกอบทัศนคติและการคล้อยตามกลุ่มอ้างอิง โดยมีน้ำหนักการทำนายเป็นตัวกำหนดความสำคัญเชิงสัมพัทธ์ขององค์ประกอบทั้งสอง (Ajzen and Fishbein 1980 : 99)

จากตารางที่ 26 พบว่าในกลุ่มที่มีระดับการศึกษาเท่ากับหรือสูงกว่ามัธยมศึกษาตอนต้น องค์ประกอบทัศนคติต่อพฤติกรรมและการคล้อยตามกลุ่มอ้างอิง สามารถอธิบายและทำนายความแปรปรวนเจตนาเชิงพฤติกรรมในชนิดของการให้มอบตราได้ร้อยละ 20 ส่วนในกลุ่มที่มีระดับการศึกษาเท่ากับหรือต่ำกว่าประถมศึกษาตอนปลาย ตัวแปรทั้งสองนี้สามารถอธิบายและทำนายความแปรปรวนเจตนาเชิงพฤติกรรมในชนิดของการให้มอบตราได้เพียงร้อยละ 9 เป็นที่น่าสังเกตว่าทฤษฎีการกระทำด้วยเหตุผลนี้ สามารถใช้ทำนายได้แม่นยำกว่าในกลุ่มที่มีระดับการศึกษาสูงกว่า ซึ่งอาจเป็นไปได้ว่าผู้ที่มีการศึกษามากกว่า ย่อมได้รับการฝึกฝนและเรียนรู้ให้ใช้ความคิดพิจารณาเหตุผลในการตัดสินใจแก้ปัญหาต่าง ๆ มากกว่าผู้ที่ได้รับการศึกษาน้อยกว่า ในประเด็นเกี่ยวกับระดับการศึกษานี้ ยังไม่มีงานวิจัยทั้งในประเทศและต่างประเทศ ได้นำมาทดสอบกับทฤษฎีการกระทำด้วยเหตุผลว่าจะสามารถทำนายได้แตกต่างกันอย่างไร มีแต่ในประเด็นที่เกี่ยวกับสถานภาพทางเศรษฐกิจและสังคมซึ่งทริอันดิส (Triandis 1977 : 233) ได้อ้างถึงงานวิจัย 3 เรื่องของ Davidson 1973, Jaccard & Davidson (in press), Jaccard, Davidson, Triandis, Morales, and Diaz-Guerrero 1975 ที่ได้เปรียบเทียบทฤษฎีการกระทำด้วยเหตุผล กับทฤษฎีของทริอันดิส 1977 ที่มีชื่อว่า "รูปแบบพฤติกรรมระหว่างบุคคล" (A Model of Interpersonal Behavior) ผลการวิจัยปรากฏว่าทฤษฎีของทริอันดิสสามารถอธิบายความแปรปรวนของกลุ่มตัวอย่างที่มีสถานภาพทางเศรษฐกิจและสังคมต่ำกว่าได้มากกว่า ขณะที่ทฤษฎีการกระทำด้วยเหตุผลอธิบายความแปรปรวนของกลุ่มตัวอย่างที่มีสถานภาพทางเศรษฐกิจและสังคมสูงกว่าได้ดีกว่า ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยนี้ที่พบว่าองค์ประกอบทัศนคติต่อพฤติกรรม และการคล้อยตามกลุ่มอ้างอิงสามารถอธิบายความแปรปรวนเจตนาเชิงพฤติกรรมในชนิดของการให้มอบตราในกลุ่มตัวอย่างที่มีระดับการศึกษาสูงกว่าได้มากกว่าในกลุ่มตัวอย่างที่มีระดับการศึกษาดำกว่า

เมื่อแยกวิเคราะห์ตามประสมการณ์ในการให้มอบตรา พบว่าองค์ประกอบทัศนคติ และการคล้อยตามกลุ่มอ้างอิงสามารถทำนายเจตนาเชิงพฤติกรรมในกลุ่มที่ไม่เคยให้มอบตรา ($R = .39$) ได้สูงกว่าในกลุ่มที่เคยให้มอบตรามาก่อน ($R = .28$) และจากการศึกษางานวิจัยของ

Songer-Nocks (1976 : 56-69), Regan and Fazio (1977 : 28-45) Sherman et al (1982 : 376-383) and Manstead et al. (1983 : 657-671) ซึ่งเสนอผลที่ เกี่ยวข้องกับการใช้ค่าน้ำหนักขององค์ประกอบทัศนคติและการคล้อยตามกลุ่มอ้างอิงไว้ว่า ถ้าบุคคลไม่เคยมีประสบการณ์โดยตรงเกี่ยวกับพฤติกรรมที่ศึกษามาก่อน องค์ประกอบทัศนคติต่อพฤติกรรม จะมีความสำคัญน้อย แต่ถ้าบุคคลเคยมีประสบการณ์โดยตรงในเรื่องนี้มาก่อน องค์ประกอบทัศนคติต่อพฤติกรรมจะมีบทบาทสำคัญยิ่งในการทำนายเจตนาเชิงพฤติกรรม ส่วนความสำคัญของการคล้อยตามกลุ่มอ้างอิงต่อเจตนาเชิงพฤติกรรมนั้น ขึ้นอยู่กับว่าบุคคลเป็นตัวของตัวเองมากน้อยเพียงใด และความต้องการคล้อยตามสังคมกับความ เป็นตัวของตัวเองขัดแย้งหรือสอดคล้องกันเพียงใด ถ้าสอดคล้องกันมากการคล้อยตามกลุ่มอ้างอิงในพฤติกรรมนั้นก็จะเป็นตัวแปรที่สำคัญต่อการทำนายเจตนาเชิงพฤติกรรม แต่จากการศึกษาในกลุ่มหญิงมีครรภ์ที่มาฝากครรภ์ ณ โรงพยาบาลศิริราช ได้ผลการวิจัยที่ตรงกันข้าม ซึ่งพบว่าในกลุ่มที่ไม่เคยให้นมบุตรนั้นองค์ประกอบทัศนคติมีบทบาทต่อเจตนาเชิงพฤติกรรมมากกว่าการคล้อยตามกลุ่มอ้างอิง ($W_1 = .36, W_2 = .08$) ส่วนในกลุ่มที่เคยให้นมบุตรมาก่อนพบว่าองค์ประกอบทั้งสองนี้มีบทบาทต่อเจตนาเชิงพฤติกรรมใกล้เคียงกัน ($W_1 = .18, W_2 = .15$) ดังนั้นในการส่งเสริมการให้นมมารดากับหญิงที่มาฝากครรภ์ ณ โรงพยาบาลศิริราช จึงควรคำนึงถึงประสบการณ์ในการให้นมบุตร กล่าวคือในกลุ่มที่ไม่เคยให้นมบุตรมาก่อนควร เน้นในการเปลี่ยนแปลงทัศนคติ สำหรับในกลุ่มที่เคยให้นมบุตรจะต้อง เปลี่ยนแปลงทั้งทัศนคติและการคล้อยตามกลุ่มอ้างอิง

สมมติฐานข้อที่ 4 ความว่า "เจตนาเชิงพฤติกรรมในชนิดของการให้นมบุตรสามารถทำนายพฤติกรรมการให้นมบุตรได้อย่างมีนัยสำคัญ" จากผลการวิจัยตารางที่ 27 ได้ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ ระหว่างเจตนาเชิงพฤติกรรมในชนิดของการให้นมบุตร และพฤติกรรมการให้นมบุตร คู่ใดแต่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ไม่ค่อยสอดคล้องกับผลการวิจัยของ Manstead และคณะ (1983 : 657-671) ซึ่งได้ค่าสหสัมพันธ์แบบพอยท์ไบซีเรียลระหว่างเจตนาเชิงพฤติกรรม และพฤติกรรมการให้นมบุตรสูง ($r = .82 P < .01$) การที่เจตนาเชิงพฤติกรรมในชนิดของการให้นมบุตรมีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการให้นมบุตรต่ำ อาจเนื่องมาจากบุคคลไม่มีโอกาสที่จะประกอบพฤติกรรม เพราะอาจมีสาเหตุหรืออุปสรรคบางประการที่ไม่ได้คาดการณ์

ล่วงหน้ามาขัดขวาง (Fishbein and Ajzen 1975 : 371) เช่น พฤติกรรมการรับประทานอาหารเย็นร่วมกับเพื่อน ถ้าเพื่อนคนนั้นไปดื่มน้ำไม่ได้ พฤติกรรมนั้นก็จะไม่เกิดขึ้น เช่นเดียวกัน พฤติกรรมการให้นมบุตรขึ้นอยู่กับมารดาและบุตร ถ้าฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งไม่พร้อมก็ไม่สามารถจะมีการให้นมมารดาได้ จึงต้องใช้นมผสมทดแทน ซึ่งเมื่อไม่นำมารดากลุ่มที่มีปัญหาในการให้นมมารดา มาวิเคราะห์ ปรากฏว่าได้ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างเจตนาเชิงพฤติกรรมในชนิดของการให้นมบุตรและพฤติกรรมการให้นมบุตรเพิ่มขึ้นเป็น .45 ($n = 133$) และมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 ดังเสนอในตารางที่ 27 สำหรับอุปสรรคในการให้นมมารดาที่เป็นเหตุผลให้มารดาที่มีเจตนาจะให้ให้นมมารดา แต่ไม่สามารถให้นมมารดาเลี้ยงบุตรเพียงอย่างเดียวได้ หันไปใช้นมผสมเลี้ยงบุตรได้เสนอไว้ในภาคผนวก จ ตารางที่ 2 ซึ่งปัญหาที่เกิดขึ้นนั้นมีทั้งในตัวผู้เป็นมารดาและทารก ปัญหาเกี่ยวกับตัวมารดาได้แก่ ปัญหาที่จะต้องออกไปทำงานนอกบ้าน หรือเตรียมไว้สำหรับออกไปทำงานนอกบ้าน เมื่อครบกำหนดลาพักแล้วถึง 46 % ส่วนปัญหาน้ำนมไม่พอ และปัญหาหัวนมผิดปกติมี 24 และ 6 % ตามลำดับ ส่วนปัญหาเกี่ยวกับตัวทารกนั้นได้แก่ ทารกร้องกวนมาก และทารกไม่ยอมดูดนมมารดา มี 14 % และ 4 % ตามลำดับ ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของสมชาย ดรงค์เดช (2525 ข : 2-3) ที่ได้รายงานถึงปัญหาที่เกิดขึ้นในบรรดามารดาที่ใช้นมมารดาเลี้ยงทารกว่ามีประมาณ 31 % และในกลุ่ม 31 % ที่มีปัญหานั้นส่วนใหญ่เป็นปัญหาที่เกิดกับตัวทารกประมาณ 69 % ส่วนอีก 31 % นั้น เป็นปัญหาเกี่ยวกับตัวมารดา และปัญหาที่พบในตัวมารดาเสมอ ๆ คือ ปัญหาเกี่ยวกับน้ำนมไม่พอซึ่งมีสูงถึง 54 % ส่วนปัญหาเกี่ยวกับตัวทารกนั้นได้แก่ ปัญหาเกี่ยวกับท้องเสียซึ่งมีสูงถึง 43 % นอกนั้นก็ เป็นปัญหาเกี่ยวกับทารกป่วย และปฏิเสธไม่ยอมดูดนมมารดา และยังสอดคล้องกับผลการวิจัยของสุพรรณ พันธวิศาล และคณะ (2526 : 76) ที่ได้ทำการศึกษาทางด้านมานุษยวิทยา เรื่องการเลี้ยงทารก พบว่ามารดาทุกคนต่างมีความประสงค์ที่จะเลี้ยงทารกด้วยนมมารดาด้วยกันทั้งนั้น โดยให้เหตุผลว่านมมารดามีประโยชน์ ช่วยสร้างภูมิคุ้มกันโรคแก่ทารก และเป็นการประหยัด แต่เนื่องจากสภาวะทางเศรษฐกิจทำให้มารดาบางรายต้องออกไปทำงานนอกบ้าน สถานที่ทำงานอยู่ไกลบ้าน และยานพาหนะที่ใช้สัญจรไปมาระหว่างบ้านกับที่ทำงานไม่สะดวก จึงทำให้มารดาเหล่านั้น ใช้นมผสมหรือนมชันทหวานเลี้ยงทารกแทนนมมารดา

นอกจากนั้นในการวิจัยครั้งนี้ยังพบว่าระดับการศึกษามีอิทธิพลต่อความสัมพันธ์ระหว่าง
 เจตนาในชนิดของการให้ทุนบุตรและพฤติกรรมการให้ทุนบุตร กล่าวคือ เมื่อแยกวิเคราะห์ระดับ
 การศึกษา พบว่าในกลุ่มที่มีระดับการศึกษาเท่ากับหรือต่ำกว่าประถมศึกษาตอนปลาย เจตนา
 เชิงพฤติกรรม และพฤติกรรมมีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .01 แต่ในกลุ่มที่มีระดับการ
 ศึกษาเท่ากับหรือสูงกว่ามัธยมศึกษาตอนต้น เจตนาในชนิดของการให้ทุนบุตรและพฤติกรรมการให้
 ทุนบุตร ไม่มีความสัมพันธ์กันแบบเส้นตรง อาจเป็นไปได้ว่าในกลุ่มที่มีระดับการศึกษาต่ำ มีโอกาส
 สูงที่จะทำตามความประสงค์ของตนได้ เนื่องจากไม่ต้องออกไปทำงานนอกบ้านและมีความจำเป็น
 ทางเศรษฐกิจ ดังแสดงในภาคผนวก จ ตารางที่ 3 และ 4 ซึ่งพบว่าในกลุ่มที่มีการศึกษาเท่ากับ
 หรือสูงกว่าประถมศึกษาตอนปลายทำงานบ้าน และมีรายได้ค่อนข้างน้อยเสีย เป็นส่วนใหญ่ จึง
 เป็นเหตุผลที่ทำให้สามารถชำระหนี้บุตรได้ตามความต้องการ ส่วนในกลุ่มที่มีระดับการ
 ศึกษาสูงกว่ามีความจำเป็นที่จะต้องออกไปทำงานนอกบ้าน และมีรายได้พอที่จะหาซื้อนมผสมมา
 ใช้ได้ ประกอบกับ เมื่อประสบกับอุปสรรคในการให้นมมารดาก็สามารถที่จะหันไปใช้นมผสมทดแทน
 ได้สะดวก ซึ่งมีผลการวิจัยในอดีตหลายเรื่องให้การสนับสนุนเช่น Knodel¹ and Debavalya
 (1980 : 78) ได้เสนอไว้ว่าสตรีที่มีการศึกษาสูง และมีฐานะทางเศรษฐกิจและสังคมสูง จะ
 เลี่ยงลูกด้วยนมมารดาในสัดส่วนที่น้อยกว่าสตรีที่ด้อยการศึกษา และมีสถานภาพทางเศรษฐกิจและ
 สังคมต่ำ ความแตกต่างเรื่องนี้ปรากฏเด่นชัดใน เขต เมืองมากกว่าใน เขตชนบท ภารตี เดิม เจริญ
 (2519 : 47) วันดี วราวิทย์ และอัญญา มณีฉาย (2521 : 155) และสมชาย ดุรงค์เดช
 และคณะ (2526 : 92) ได้รายงานเพิ่มเติมว่า มารดาที่มีการศึกษาระดับ ป.4 หรือต่ำกว่านั้น
 จะมีการใช้นมมารดาสูงที่สุด ส่วนมารดาที่มีการศึกษาระดับมัธยมศึกษาจะมีอัตราการใช้นมมารดา
 ต่ำที่สุด จากกลุ่มมารดาที่มีการศึกษาดังแต่ระดับต่ำกว่า ป.4 จนถึงชั้นอุดมศึกษา จากเหตุผล
 ที่ได้กล่าวมาข้างต้นอาจ เป็นสาเหตุให้พฤติกรรมการให้ทุนบุตรในกลุ่มที่มีการศึกษา เท่ากับหรือ
 สูงกว่ามัธยมศึกษาตอนต้น ไม่สอดคล้องกับ เจตนาในชนิดของการให้ทุนบุตรของตนได้

เมื่อวิเคราะห์จำแนกตามประเภทการให้ทุนบุตร พบว่าขนาดของความสัมพันธ์ระหว่าง

เจตนาเชิงพฤติกรรมในชนิดของการให้ทุนบุตร และพฤติกรรมการให้ทุนบุตรในกลุ่มที่เคยมีประสบการณ์
 ให้ทุนบุตรมีค่าสูงกว่ากลุ่มที่ไม่เคยมีประสบการณ์ให้ทุนบุตร เล็กน้อย อาจ เนื่องจากกลุ่มที่เคยมีประสบการณ์
 สามารถคาดการณ์ปัญหาล่วงหน้าได้ดีกว่าอีกกลุ่มหนึ่ง และ เหตุที่ค่าสหสัมพันธ์ไม่มีความแตกต่างอย่างมี
 นัยสำคัญนั้น สืบเกิดได้จากจำนวนกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิเคราะห์ที่น้อยกว่าจำนวนกลุ่มตัวอย่างที่ใช้
 ในการวิเคราะห์ความสัมพันธ์รวมทั้งหมด ซึ่งพบความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญ

ตอนที่ 2 อภิปรายผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับ ความเชื่อเกี่ยวกับผลของการให้ นมมารดาและนมขวด การประเมินผลกรรมของการให้นมมารดาและนมขวด ความเชื่อเกี่ยวกับ กลุ่มอ้างอิงในการให้นมมารดาและนมขวด และแรงจูงใจที่จะคล้อยตามกลุ่มอ้างอิง จากการวิเคราะห์ ความแตกต่างของค่ามีซิมิล เลขคณิตแต่ละตัวแปรเหล่านี้ด้วยค่าที (t-test) ระหว่างกลุ่มที่เคย และไม่เคยมีประสบการณ์ให้นมบุตร และกลุ่มที่มีระดับการศึกษาเท่ากับหรือต่ำกว่าประถมศึกษา ตอนปลาย กับกลุ่มที่มีระดับการศึกษาเท่ากับหรือสูงกว่ามัธยมศึกษาตอนต้น ดังสมมติฐานข้อที่ 5 และ 6

การศึกษาความเชื่อที่มีต่อผลของการกระทำ การประเมินผลกรรม และความเชื่อเกี่ยวกับกลุ่มอ้างอิง แรงจูงใจที่จะคล้อยตามกลุ่มอ้างอิง ที่ได้จากความเชื่อเด่นชัดไม่เฉพาะแต่จะทำนายทัศนคติต่อพฤติกรรม และการคล้อยตามกลุ่มอ้างอิงเท่านั้น ยังช่วยให้ทราบข้อมูลพื้นฐานที่เป็นสิ่งกำหนดทัศนคติต่อพฤติกรรมและการคล้อยตามกลุ่มอ้างอิงอีกด้วย โดยสะท้อนให้เห็นเหตุผลที่ทำให้บุคคลมีทัศนคติที่แตกต่างกันในทิศทางที่แตกต่างกัน (Ajzen and Fishbein 1980 : 72) และการพิจารณาจากกลุ่มอ้างอิงก็จะมีบทบาทต่อความแตกต่างของการคล้อยตามกลุ่มอ้างอิงของแต่ละบุคคลด้วยเช่นกัน (Ajzen and Fishbein 1980 : 76) แต่อย่างไรก็ตามองค์ประกอบทัศนคติต่อพฤติกรรม และองค์ประกอบการคล้อยตามกลุ่มอ้างอิงจะมีอิทธิพลต่อพฤติกรรมต่อเมื่อมีความสัมพันธ์กับทัศนคติต่อพฤติกรรม และการคล้อยตามกลุ่มอ้างอิงอย่างมีนัยสำคัญ และตัวแปรทั้งสองนี้จะต้องสามารถพยากรณ์เจตนาเชิงพฤติกรรมได้อย่างมีนัยสำคัญ นอกจากนี้เจตนาเชิงพฤติกรรม และพฤติกรรมจะต้องมีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติอีกด้วย ดังความสัมพันธ์ที่แสดงไว้ในภาพที่ 1

การพิจารณาผลการวิจัยต่อไปนี้จึงมุ่งศึกษาเพื่อให้ได้ความรู้เกี่ยวกับความเชื่อของหญิง มีครรภ์ที่มีต่อการให้นมมารดาและนมขวด

จากการประเมินผลของการให้นมมารดาในตารางที่ 28 พบว่ามีซิมิล เลขคณิตของมารดา กลุ่มที่เคยและไม่เคยให้นมบุตรมาก่อนมีค่าสูง และไม่มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ยกเว้นในผลกรรม "บุตรได้รับสารอาหารครบถ้วน" กลุ่มที่เคยให้นมบุตรมาก่อนประเมินว่าดีกว่า กลุ่มที่ไม่เคยให้นมบุตรมาก่อนอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05 ส่วนกลุ่มที่มีระดับการศึกษาสูงกว่า

ประเมินผลกรรมของการให้นมมารดาว่า "บุตรมีภูมิต้านทานโรค บุตรรักพ่อแม่ บุตรได้รับสารอาหารครบถ้วน มารดาสังเกตอาการผิดปกติของบุตรได้ง่าย และการมีบุตรห่าง" เป็นสิ่งที่ดีมากกว่ากลุ่มที่มีระดับการศึกษาต่ำกว่า อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ และการประเมินผลของการให้นมขวดในตารางที่ 29 กลุ่มที่เคยและไม่เคยให้นมบุตรไม่มีความแตกต่างกันและจะประเมินผลกรรมส่วนใหญ่ไปในทางลบ ยกเว้นผลกรรมที่ว่า "มารดาสามารถทำงานอื่น ๆ ได้" และ "สะดวกในการเดินทาง" ประเมินไปในทางบวก กลุ่มที่มีการศึกษาสูงกว่าประเมินว่า "บุตรขาดความอบอุ่น" เป็นสิ่งที่เลวมากกว่ากลุ่มที่มีระดับการศึกษาต่ำกว่าอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 ส่วนผลกรรมอื่น ๆ ที่กลุ่มที่มีการศึกษาสูงกว่า ประเมินว่าเลวมากกว่ากลุ่มที่มีระดับการศึกษาต่ำกว่าอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05 ได้แก่ บุตรต้องเสียบ่อย บุตรมีภูมิต้านทานโรคน้อย บุตรเกิดการติดเชื้อ เนื่องจากตีนมจากขวดที่ล้างไม่สะอาด ส่วนผลกรรม "สะดวกในการเดินทาง" กลุ่มที่มีการศึกษาสูงกว่าประเมินว่าดีกว่ากลุ่มที่มีการศึกษาต่ำกว่า จากความแตกต่างของการประเมินผลกรรมของการให้นมมารดาและนมขวดนี้ แสดงให้เห็นว่ากลุ่มที่มีระดับการศึกษาสูงกว่าตระหนักถึงความสำคัญของผลกรรมทางด้านจิตใจ และสุขภาพร่างกาย มากกว่ากลุ่มที่มีระดับการศึกษาต่ำกว่า กล่าวคือกลุ่มที่มีการศึกษาสูงกว่ามองผลกรรมที่กล่าวมาข้างต้นด้วยความรู้สึกที่เลวร้ายมากกว่ากลุ่มที่มีการศึกษาต่ำกว่า ซึ่งสิ่งเหล่านี้อาจจะเสริมสร้างให้บังเกิดขึ้นในกลุ่มที่ได้รับการศึกษาน้อยด้วยเช่นเดียวกัน

จากตารางที่ 30 กลุ่มที่เคยและไม่เคยให้นมบุตรมีความหนักแน่นของความเชื่อในการให้นมมารดาในระยะ 1 เดือนแรกเกิดว่าจะทำให้เกิดผลกรรมต่าง ๆ 14 ผลกรรมไม่แตกต่างกัน ส่วนในกลุ่มที่มีระดับการศึกษาสูงกว่าเชื่อว่าการให้นมมารดาในระยะ 1 เดือนแรกเกิดนี้ มีความเป็นไปได้ที่จะทำให้เกิดความผูกพันระหว่างมารดาและบุตร ทำให้บุตรไม่มีอาการท้องผูก และบุตรมีภูมิต้านทานโรค สูงกว่ากลุ่มที่มีระดับการศึกษาต่ำกว่าอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05 และจากตารางที่ 31 กลุ่มที่เคยให้นมบุตรมาก่อน เชื่อว่าการให้นมขวดในระยะ 1 เดือนแรกเกิดจะทำให้มารดาสามารถทำงานอื่น ๆ ได้ ทำให้สิ้นเปลืองเงิน ทำให้บุตรขาดความอบอุ่น และใช้เวลามากในการเตรียมนมให้บุตรดื่ม มากกว่าในกลุ่มที่ไม่เคยให้นมบุตรอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ส่วนหญิง

มีครอบครัวที่มีการศึกษาสูงกว่า เชื่อว่า บุตรมีอาการท้องอืด บุตรเกิดการติดเชื้อ เนื่องจากดื่มนมจากขวดที่ล้างไม่สะอาด บุตรมีอาการท้องผูก ใช้เวลามากในการเตรียมนมให้บุตรดื่ม และบุตรร้องกวนบ่อย จะเกิดขึ้นจากการให้นมขวดในระยะ 1 เดือนแรก เกิดน้อยกว่าหญิงมีครรภ์ในกลุ่มที่มีระดับการศึกษาค่ำกว่า ในกรณีนี้อาจเป็นไปได้ว่ากลุ่มที่มีระดับการศึกษาสูงกว่าสามารถระมัดระวังและป้องกันไม่ให้เกิดผลกระทบ เหล่านี้ได้น่ามากกว่า เนื่องจากมีความรู้ทางด้านสุขภาพอนามัยที่ดีกว่า มีการรักษาความสะอาด และการดูแลเอาใจใส่บุตรอย่างใกล้ชิด

สังเกตได้ว่าความแตกต่างของความหนักแน่นของความเชื่อ และการประเมินผลกรรมในการให้นมมารดา ระหว่างกลุ่มที่มีระดับการศึกษาสูงกว่า กับกลุ่มที่มีระดับการศึกษาค่ำกว่า พบในผลกระทบที่เป็นนามธรรมเสีย เป็นส่วนใหญ่ ดังเช่น บุตรมีภูมิคุ้มกันโรค การเกิดความผูกพันระหว่างมารดาและบุตร บุตรรักพ่อแม่ บุตรได้รับสารอาหารครบถ้วน มารดาสังเกตอาการผิดปกติของบุตรได้ง่าย ส่วนผลกระทบที่เป็นรูปธรรมนั้นทั้งสองกลุ่มมีความเชื่อและความรู้สึกในทางบวกใกล้เคียงกัน จากข้อสังเกตนี้สามารถใช้เป็นแนวทางในการสร้างข่าวสาร เพื่อชักชวนกลุ่มหญิงมีครรภ์ที่มีระดับการศึกษาค่ำกว่าในการใช้นมมารดา เลี่ยงทารก โดยอาศัยโมทีฟในการสื่อสาร เพื่อชักจูง 3 ประการคือ การยอมรับ (Acceptance) การยอมเชื่อตาม (Yielding) และผลกระทบ (Impact effects) (Ajzen and Fishbein 1980 : 227-228) กล่าวคือในกลุ่มที่มีระดับการศึกษาสูง ๆ ก็ควรจะใช้ข้อมูลในการชักชวนทางด้านนามธรรมเป็นหลักและมีข้อมูลทางด้านรูปธรรมร่วมด้วย ส่วนในกลุ่มที่มีระดับการศึกษาค่ำกว่า ควรใช้ข้อมูลในการชักชวนในลักษณะรูปธรรมเสีย เป็นส่วนใหญ่เพื่อให้เกิดความเข้าใจได้ชัดเจน ซึ่งจะนำไปสู่การเปลี่ยนแปลงข้อสรุปนั้น ๆ ในที่สุด

จากตารางที่ 32 กลุ่มที่มีระดับการศึกษาสูงกว่ามีความหนักแน่นของความเชื่อที่มีต่อกลุ่มอ้างอิงต่าง ๆ ในการให้นมมารดาในระยะ 1 เดือนแรกเกิดสูงกว่ากลุ่มที่มีระดับการศึกษาค่ำกว่าในทุกกลุ่มอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ซึ่งให้เห็นว่ากลุ่มที่มีระดับการศึกษาสูงกว่ารับรู้ความคาดหวังของบุคคลต่าง ๆ ที่แวดล้อมตัวเขา ได้แก่ พ่อแม่ ญาติพี่น้อง สามี หมอ พยาบาล เพื่อนบ้าน และเพื่อนร่วมงาน โดยรับรู้ว่าการเหล่านี้สนับสนุนให้เขาใช้นมมารดา เลี่ยงทารก มากกว่าในกลุ่มที่มีการศึกษาค่ำกว่า

ส่วนความหนักแน่นของความเชื่อที่มีต่อกลุ่มอ้างอิงต่าง ๆ ในการให้มฆวดในระยะ 1 เดือนแรก เกิดขึ้น มีค่ามีชฉิม เลขคณิตไปในทางลบและค่อนข้างต่ำ โดยไม่พบความแตกต่างอย่าง มีนัยสำคัญทั้งในกลุ่มที่มีประสบการณ์ในการให้มฆวดต่างกัน และกลุ่มที่มีระดับการศึกษาต่างกัน ซึ่ง จะเป็นนิมิตหมายที่ดีว่ากลุ่มต่าง ๆ เหล่านี้รับรู้ว่าการอ้างอิงต่าง ๆ ไม่ได้สนับสนุนให้ตนให้มฆวด แก่บุตร ซึ่งจะทำให้การรณรงค์การให้มฆวดมาดาแก่บุตรดำเนินไปได้สะดวกมากขึ้น

จากตารางที่ 34 กลุ่มที่มีระดับการศึกษาดำกว่ามีแรงจูงใจที่จะคล้อยตามสามี ญาติพี่น้อง และเพื่อนบ้าน มากกว่ากลุ่มที่มีระดับการศึกษาสูงกว่าอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .01 แสดงว่า สามี ญาติพี่น้อง และเพื่อนบ้านมีอิทธิพลต่อกลุ่มที่มีระดับการศึกษา เท่ากับหรือต่ำกว่า ประถมศึกษาตอนปลาย มากกว่าในอีกกลุ่มหนึ่ง ดังนั้นในการชักชวนให้กลุ่มนี้ใช้มฆวดมาดาจึงควรคำนึงถึงกลุ่มอ้างอิง 3 กลุ่ม ดังกล่าวด้วย

จากการอภิปรายผลตอนที่ 2 นี้ ความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญของคะแนนมีชฉิม เลขคณิต ของความเชื่อ เกี่ยวกับผลของการกระทำ การประเณนผลกรรม ความเชื่อ เกี่ยวกับกลุ่มอ้างอิงในการ ให้มฆวดมาดาและมฆวด และแรงจูงใจที่จะคล้อยตามกลุ่มอ้างอิง พบว่ามีในบางผลกรรม ซึ่งส่วนใหญ่ พบจากการทดสอบระหว่างกลุ่มที่มีระดับการศึกษาต่างกัน มากกว่าระหว่างกลุ่มที่มีประสบการณ์ให้มฆวดต่างกัน ผลการวิจัยนี้จึงสนับสนุนสมมติฐานข้อที่ 6 มากกว่าข้อที่ 5

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย